

Z A P I S N I K
sa 38. sjednice Odbora za bezbjednost i odbranu
Skupštine Crne Gore
održane 8. aprila 2019. godine

Sjednica je počela u 10 sati i 5 minuta.

Predsjedavao je Obrad Mišo Stanišić, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali članovi/ca Odbora: Luidž Ljubo Škrelja, Marta Šćepanović, prof dr Miodrag Vuković, Milorad Vuletić, Branko Čavor, Boris Mugoša i Ranko Krivokapić.

Saglasno prethodno upućenom zahtjevu sjednici je prisustvovala predstavnica Instituta »Alternativa«.

Nakon uvodnog obrazloženja, za sjednicu je jednoglasno utvrđen sljedeći

D N E V N I R E D:

- 1. PREDLOG STRATEGIJE ODBRANE CRNE GORE**
- 2. TEKUĆA PITANJA**

Prije prelaska na raspravu po tačkama dnevnog reda, predsjednik Odbora je podsjetio na član 6 stav 2 Zakona o parlamentarnom nadzoru u oblasti bezbjednosti i odbrane kojim je propisano da su sjednice Odbora po pravilu zatvorene za javnost, a mogu biti i otvorene, odlukom većine prisutnih članova Odbora, u skladu sa zakonom, nakon čega su članovi Odbora jednoglasno donijeli odluku da 38. sjednica bude otvorena za javnost.

Predsjednik Stanišić je podsjetio i na dogovor sa prve sjednice Odbora u pogledu audio snimka toka sjednice, koji predlog je jednoglasno podržan.

Prva tačka dnevnog reda: PREDLOG STRATEGIJE ODBRANE CRNE GORE

Prije prelaska na raspravu, predsjednik Odbora Obrad Mišo Stanišić informisao je članove da je Vlada Crne Gore, na sjednici od 7. marta 2019. godine, utvrdila Predlog Strategije odbrane Crne Gore i isti uputila Skupštini Crne Gore radi stavljanja u proceduru, i da je Predlog strategije, saglasno članu 41 Poslovnika Skupštine Crne Gore, dostavljen Odboru za bezbjednost i odbranu na razmatranje.

Uvodno obrazloženje o ovoj tački dnevnog reda dao je generalni direktor Direktorata za politiku odbrane mr Ivica Ivanović koji je podsjetio članove Odbora da je Predlog strategije odbrane osnovni strateški dokument kojim se dugoročno određuje i usmjerava razvoj sistema odbrane i odbrambenih resursa u odgovoru na savremene bezbjednosne izazove, rizike i prijetnje. On je naglasio da je Ministarstvo odbrane, neposredno nakon sticanja članstva u NATO, započelo sa aktivnostima koje su

usmjerene na usklađivanje cjelokupnog strateško-odbrambenog okvira naše države i da je novi koncept odbrane usmjeren ka kolektivnoj bezbjednosti. Ivanović je takođe istakao da Predlog strategije daje viziju osnovne odbrambene funkcije i to zaštite nezavisnosti i državne teritorije Crne Gore, te da ona predstavlja odraz NATO strategijskog koncepta kao i drugih relevantnih nacionalnih, savezničkih i međunarodnih dokumenata. Pored navedenog, ukazao je da je u ovom aktu izvršena procjena uticaja strateško-bezbjednosnog okruženja na sistem odbrane naše države, definisani su strateško-odbrambeni ciljevi i koncept odbrane, stubovi i elementi sistema odbrane, misije i zadaci Vojske Crne Gore, kao i vizija razvoja načela organizacije i organizacione strukture Vojske Crne Gore. Takođe, on je naglasio da je u novom Predlogu strategije odbrane jasno definisan nivo ambicija kada je u pitanju izvršavanje misija u kojima učestvuje Vojska Crne Gore, kako na nacionalnom tako i u okviru kolektivnog sistema bezbjednosti. Kao jedan od noviteta u odnosu na prethodni dokument Ivanović je naveo potenciranje potrebe za razvojem sistema kriznog upravljanja kao i jačanje otpornosti države i društva na različite oblike ugrožavanja, i u zaključku uvodnog izlaganja naglasio da je Predlog strategije kvalitetno urađen i predstavlja jasnu viziju razvoja sistema odbrane kako na nacionalnom planu tako i u okviru Alijanse, i s tim u vezi predložio da Odbor podrži Predlog strategije odbrane Crne Gore.

U raspravi su učestvovali: Milorad Vuletić, Branko Čavor, mr Boris Mugoša, Ranko Krivokapić i Obrad Mišo Stanišić.

Član Odbora Milorad Vuletić je pohvalio Predlog strategije i istakao da se njime jasno teži unaprijeđenju sistema odbrane Crne Gore, te da sa pravnog aspekta predstavlja dobru potporu u dijelu daljeg strateškog razvoja i organizacije strategije odbrane Crne Gore. On je istakao da Strategija daje viziju osnovne odbrambene funkcije i kao takva predstavlja osnov za normativno uređenje sistema odbrane i izradu ostalih strateških dokumenata kao što su doktrina i razvojni plan Vojske Crne Gore, plan odbrane Crne Gore i drugi dokumenti koji čine kompletnu strateško pravnu regulativu. Takođe, naglasio je da se ovim dokumentom definiše politika koja je značajna za ostvarivanje nacionalnih interesa i ostalih odbrambenih vrijednosti definisanih Ustavom Crne Gore, i ukazao na važnost ovog akta jer se prvenstveno bavi savremenim prijetnjama po bezbjednost naše države kao što su međunarodni terorizam, sajber prijetnje, radikalizam i nasilni ekstremizam, obavještajno djelovanje određenih država itd.

Poslanik Branko Čavor Predlog strategije odbrane ocijenio je kao sveobuhvatan i sistematičan jer svojim sadržajem i kvalitetom obezbjeđuje realizaciju svih planova i vizija o kojima se u prethodnom periodu dosta govorilo. Ukazao je na neke od prioriteta koji su prije svega prepoznati u Ministarstvu odbrane i Vojsci Crne Gore, a to su izgradnja operativne sposobnosti Vojske, dalja primjena NATO standarda, prisustvo u međunarodnim misijama i međunarodna saradnja koja je značajna ako se uzme u obzir geopolitički položaj Crne Gore. Poslanik Čavor je istakao da je izgradnja operativne sposobnosti stalan proces koji je dobio na kvalitetu članstvom u Alijansi, što ne znači da ne postoje rizici i prijetnje koji su transnacionalnog karaktera, dosta kompleksni a ponekad i nepredvidivi i u tom slučaju zahtijevaju pravovremenu reakciju. Takođe, izrazio je interesovanje kada je u pitanju obezbjeđivanje graničnog pojasa, u kom će pravcu ići dodatna zaštita vazdušnog i vodenog prostora Crne Gore, koliko je pažnje

posvećeno kadrovskim ulaganjima i ulaganjima u opremu. S tim u vezi, naglasio je da primjenu NATO standarda ne trebamo shvatati kao nešto što nam je nametnuto već kao dio naše opšte potrebe, te da je učešćem u međunarodnim misijama porastao ugled Crne Gore zbog značajnog doprinosa u stvaranju kolektivnog mira i bezbjednosti u svijetu.

Član Odbora mr Boris Mugoša saglasio se sa stavom kolega da je dokument urađen temeljno i sistematično, i da kao takav nudi adekvatne smjernice za buduće djelovanje institucija sistema bezbjednosti ukoliko se za to ukaže potreba. Poslanik Mugoša je naglasio da je od izuzetnog značaja implementacija ovog akta koja će se razvijati kroz akcione planove i zahtijevaće određenu finansijsku potporu kako bi se kroz kontinuiranu edukaciju obezbijedilo dalje jačanje kadrovske strukture. U prilog navedenom, Mugošu je interesovalo da li je realno očekivanje da Crna Gora do 2024. godine dostigne iznos od 2% izdvajanja za odbranu s obzirom da je ove godine izdvojila 1.67%, što je više nego što su izdvojile neke članice Alijanse. U kontekstu najavljene promjene strukture izdvajanja za Vojsku i opremu, on je takođe izrazio ineresovanje u pogledu izdvajanja od planiranih 20 % do 2024. godine, i na koji način će se odvijati prilagođavanje Vojske Crne Gore inostranim formacijskim strukturama, a sve sa ciljem ispunjavanja zahtjeva u pogledu NATO standarda. Mugoša je istakao da će podržati Predlog strategije i sa ostalim članovima Odbora pomno pratiti njenu implementaciju.

Poslanik Ranko Krivokapić je na početku izlaganja istakao dvije istorijske lekcije koje se odnose na viševjekovnu borbu za slobodu Crne Gore bez međunarodne podrške i gubitak države sa međunarodnom podrškom zbog nedostatka vjere u pravdu i slobodu. On je istakao da je jedan od razloga slabe odbrane Crne Gore lojalnost kruni a ne državi i da je takav primjer jednom davno koštao Crnu Goru. U daljem izlaganju Krivokapić je ukazao na institucije koje nijesu pravovremeno reagovala na slučaj pokušaja terorizma i upad paravojnih formacija na dan parlamentarnih izbora 2016. godine, te da je po Ustavu bilo neophodno napraviti procjenu bezbjednosti, ali to niko do sada nije uradio. Poslanik Krivokapić je naglasio da Crna Gora izdvaja više za kamate nego za odbranu što predstavlja problem kad je u pitanju tendencija ekonomske podjele u državi jer u tom slučaju odbrana slabi nezavisno od toga koliko država ima vojnika i opreme. Istakao je da ne postoje izdvajanja koja mogu obezbijediti efikasnu odbranu ukoliko se ne napravi politika ustavnosti i vladavine prava, i da Predlog ovog dokumenta više podsjeća na pojmovnik nego na strategiju, jer u tekstu ne postoji procjena opasnosti i reakcija na njih. Kao glavne unutrašnje prijetnje on je naveo nedostatak vladavine prava i jačanje organizovanog kriminala pomoću kojeg se stvaraju finansijski centri udarne moći pomoću kojih je moguće formiranje paravojnih formacija koje mogu predstavljati prijetnju. Krivokapić je naglasio potrebu za zajedničkim promišljanjem i donošenjem odluka na zatvorenim sjednicama, te da se ne smije dozvoliti gubitak povjerenja od strane strateških partnera i negativna istorijska iskustva. Takođe, istakao je da Crna Gora nije u dugovima samo zbog auto-puta koji je u izgradnji već je jedan od razloga neopravdano odobravanje kredita stranim tajkunima koji prave zabranjene gradove u Crnoj Gori. U zaključnici izlaganja Krivokapić je naglasio da je velika većina građana izgubila povjerenje u institucije i u državu, i da bi zajednički uložnim naporima trebalo donijeti važne odluke za bezbjednost i odbranu, inače ćemo u suprotnom izgubiti povjerenje strateških partnera.

Predsjednik Odbora Obrad Mišo Stanišić je istakao da se nova strategija donosi nakon jedanaest godina i da nakon članstva u Alijansu postoje kriterijumi koje se moraju ispuniti da bi ista stupila na snagu. On se saglasio sa stavom člana Odbora Borisa Mugoše i istakao da je Budžetom za ovu godinu predviđeno izdvajanje od 1.69% BDP-a što predstavlja ohrabrujući podatak s obzirom da postoji 10 zemalja koje su izdvojile manje od Crne Gore. On je naglasio da je strateški cilj svih zemalja da dostignu taj nivo kako bi ojačale sopstveni sistem a samim tim i sistem kolektivne bezbjednosti, i ukazao da se izdvajanje odnosi na odbranu Crne Gore a ne izdvajanje za NATO. Takođe, Stanišić je istakao da je Crna Gora zemlja koja se infrastrukturno razvija i u tom slučaju mora imati kredite i kamate pomoću kojih realizuje planirane projekte, i da je uprkos svojoj veličini i resursima za sada pokazala visok stepen profesionalnosti u prihvatanju obaveza prema njima. Takođe, on je naglasio da se povjerenje građana u Crnoj Gori stiže na izborima i da nema mjesta politikanstvu koje nije predmet današnje rasprave.

U odgovorima na postavljena pitanja mr Ivica Ivanović je istakao da su tokom izrade teksta Predloga strategije detaljno razmoredna ključna i strateška NATO dokumenta i u najvećoj mjeri inkorporirani njihovi principi. On se osvrnuo na zaštitu vazdušnog prostora i istakao da naša država participira u potpuno besplatnom servisu na osnovu sporazuma sa Italijom i Grčkom. U kontekstu pitanja koje se odnosilo na izdvajanje za opremu Vojske Crne Gore, Ivanović je naglasio da je modernizacija u toku i da se nakon nabavke helikoptera koja je realizovana planira nabavka lako oklopnih vozila i druge opreme za Vojsku Crne Gore. On je ukazao da je novim Predlogom strategije naglašena potreba za očuvanjem graničnog pojasa i da je planirano proširenje zadataka i misija koji će doprinijeti boljem čuvanju graničnih linija. Takođe, Ivanović je istakao da Vojska Crne Gore ima velike benefite od učešća u mirovnim misijama jer vojnici stižu brojna međunarodna iskustva od kojih imaju višestruku korist. Na pitanje o izdvajanju 2% BDP-a on je naglasio da je Ministarstvo odbrane podnijelo plan koji je usvojen na sastanku ministara odbrane u kojem se Crna Gora obavezala da će do 2024. izdvojiti 2% svog BDP-a, od kojih 20% za modernizaciju Vojske Crne Gore.

Po sprovedenoj raspravi Odbor je, na osnovu člana 21 u vezi sa članom 7 tačka 5 Zakona o parlamentarnom nadzoru u oblasti bezbjednosti i odbrane, Skupštini podnio

I Z V J E Š T A J

O RAZMATRANJU PREDLOGA STRATEGIJE ODBRANE CRNE GORE

Odbor je, u prisustvu generalnog direktora Direktorata za politiku i planiranje odbrane, upoznat sa svim elementima planiranim u domenu dugoročnog uređenja i usmjeravanja razvoja normativnih, doktrinarnih i organizacionih rješenja u sistemu odbrane, kao i u pogledu angažovanja i vizija razvoja odbrambenih resursa u odgovoru na savremene bezbjednosne izazove, rizike i prijetnje.

Polazeći od činjenice da je, nakon što je Crna Gora postala punopravna članica NATO, započeto usklađivanje cjelokupnog strateško-normativnog okvira u oblasti bezbjednosti i odbrane, Odbor je pozdravio aktivnosti preduzete na izradi novog strateškog dokumenta kojim će se identifikovati izazovi, rizici i prijetnje koji imaju implikacije na sektor odbrane, definisati strateški odbrambeni ciljevi, utvrditi strategijski koncept odbrane, definisati sistem odbrane, misije i zadaci Vojske Crne Gore, kao i resursi i oblast finansiranja odbrane.

Tokom rasprave, članovima Odbora je predočeno stanje u domenu bezbjednosnog okruženja Crne Gore sa posebnim osvrtom na globalnu i regionalnu bezbjednost. Saglasno navedenom, Odbor je apostrofirao da zaštita suvereniteta, teritorijalnog integriteta i nezavisnosti Crne Gore, doprinos razvoju sposobnosti i kapaciteta Alijanse, očuvanje mira i bezbjednosti u regionu i svijetu, te razvoj otpornosti, civilne spremnosti i sposobnosti za krizno upravljanje predstavljaju jasno definisane odbrambene ciljeve Crne Gore, cijeneći važnim njihovo sprovođenje i zaštitu kroz ostvarivanje principa politike odbrane.

Odbor je, takođe, konstatovao da je jedan od ključnih prioriteta odbrambene politike Crne Gore usmjeravanje napora i resursa na modernizaciju i razvoj prioriternih vojnih sposobnosti što, između ostalog, podrazumijeva sinhronizaciju nacionalnog sa NATO odbrambenim planiranjem, plansko upravljanje odbrambenim resursima, dosljednu implementaciju programski i ciljno usmjerenih budžetskih sredstava, kao i kontinuiranu izgradnju integriteta.

U kontekstu navedenog, detaljno su razmotreni osnovni principi politike odbrane koji podrazmijevaju izgradnju efikasnog, kredibilnog i održivog sistema odbrane, razvoj vojnih sposobnosti, unapređenje regionalne saradnje, jačanje kapaciteta i sposobnosti, kao i obezbjeđenje odgovarajućih finansijskih i materijalnih sredstava potrebnih za dalji razvoj sistema odbrane.

Posebna pažnja tokom diskusije bila je posvećena stubovima strategijskog koncepta odbrane koji predstavlja sveobuhvatan pristup i aktivan doprinos svih elemenata sistema nacionalne bezbjednosti i čitavog društva odbrambenim pripremama i aktivnostima.

Polazeći od iznijetog, posebno je naglašeno da treba imati u vidu da savremeni izazovi, rizici i prijetnje zahtijevaju nove sposobnosti i naprednu obuku te da planiranje, razvoj i obuka ljudskih resursa jesu ključna oblast za igradnju uspješnog sistema odbrane Crne Gore. S tim u vezi, članovi su iskazali podršku aktivnostima koje imaju za cilj unapređenje kapaciteta i osposobljenosti ljudskih resursa kroz upotrebu mehanizama međunarodne saradnje.

Odbor je, takođe, konstatovao da se neprekidnim unapređivanjem integriteta obezbjeđuje veća transparentnost, efikasnost i efektivnost cjelokupnog sistema, od planiranja, preko obuke i opremanja, do izvođenja operacija u kompleksnim bezbjednosnim okruženjima, uz istovremeno smanjenje rizika za pojavu korupcije, te podržao dosljednu implementaciju mjera iz Plana integriteta u Ministarstvu odbrane i Vojsci Crne Gore i NATO politike izgradnje integriteta.

U pogledu diskusije o elementima obavještajnog djelovanja, ukazano je da proaktivna koordinacija na nacionalnom nivou, intenzivna međunarodna saradnja sa partnerskim službama i organizacijama, kao i stalna komunikacija sa NATO, predstavljaju imperativ u jačanju kapaciteta nadležnih službi.

Poseban osvrt napravljen je i na pitanje aktivnog doprinosa građana odbrambenim aktivnostima, uz ocjenu da je razvoj koncepta rezervnog sastava Vojske važan element za uspješnu implementaciju koncepta odbrane, te podršku uvođenju dobrovoljnog služenja vojnog roka, čime će se održati stabilnost u regrutaciji i popuni aktivnim i rezervnim sastavom.

U kontekstu dalje rasprave, članovi Odbora su takođe konstatovali da, u uslovima savremenog bezbjednosnog okruženja, jačanje otpornosti države i društva, te razvijanje individualne i kolektivne sposobnosti za suprotstavljanje bilo kom obliku ugrožavanja bezbjednosti jeste stalni zadatak od vitalnog značaja svih elemenata sistema odbrane.

Detaljna pažnja prilikom diskusije bila je posvećena misijama i nivou planiranog u izvršavanju misija Vojske Crne Gore, kao i načelima njene organizacije i viziji razvoja.

Nakon sprovedene rasprave, uz konstataciju da se donošenjem i implementacijom predmetnog dokumenta stvaraju uslovi za dalji razvoj sistema odbrane, izradu Doktrine Vojske, izradu Plana odbrane Crne Gore, razvojnih planova Vojske, planova opremanja Vojske, odbrambenih priprema državnih organa i privrede Crne Gore, kao i za izradu drugih dokumenata u oblasti funkcionisanja i razvoja sistema odbrane i Vojske, Odbor je većinom glasova predložio Skupštini da usvoji Predlog strategije odbrane Crne Gore.

U postupku obrade teksta Predloga strategije, Odbor je uočio potrebu za pravno-tehničkim korekcijama koje će u saradnji sa predlagračem biti izvršene prilikom pripreme teksta za objavu.

Za izvjestioca na sjednici Skupštine određen je Obrad Mišo Stanišić, predsjednik Odbora.

Za izvještaj su glasali poslanici/ca: Obrad Mišo Stanišić, Marta Šćepanović, prof. dr Miodrag Vuković, Milorad Vuletić, Branko Čavor i Boris Mugoša. Poslanik Ranko Krivokapić je bio uzdržan.

Druga tačka dnevnog reda: TEKUĆA PITANJA

U okviru ove tačke dnevnog reda predsjednik Odbora je podsjetio na aktivnosti Odbora za bezbjednost i odbranu planirane za predstojeći period.

Magnetofonski zapis toka sjednice se nalazi na CD-u i čini sastavni dio zapisnika.

Pošto je iscrpljen dnevni red, predsjednik Odbora je zaključio rad sjednice.

Sjednica je završena u 11 sati.

SEKRETARKA ODBORA

Zorana Baćović

PREDSJEDNIK ODBORA

Obrad Mišo Stanišić, s.r.